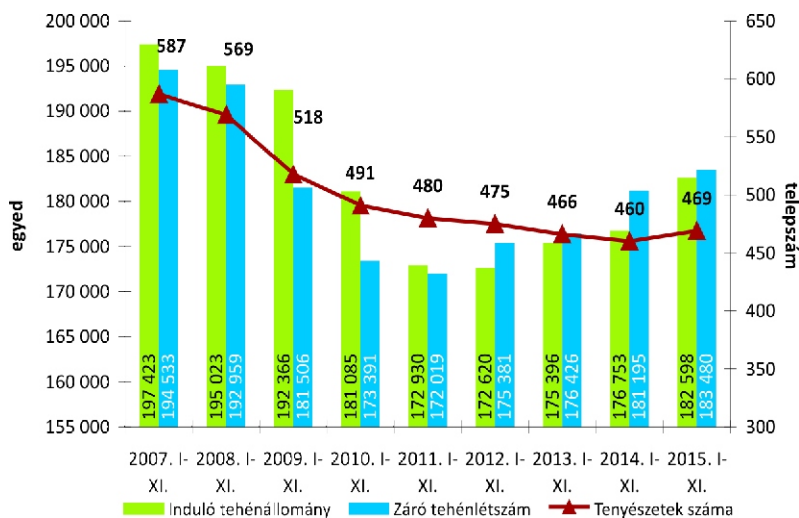
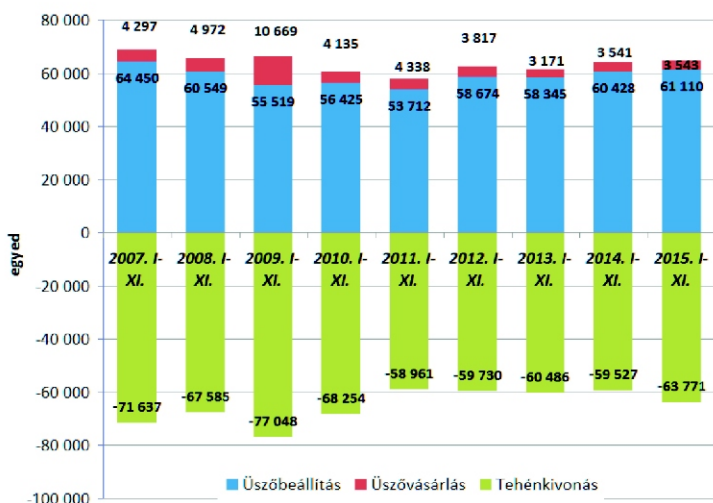

A TEJÁGAZAT ÖKONÓMIÁJA

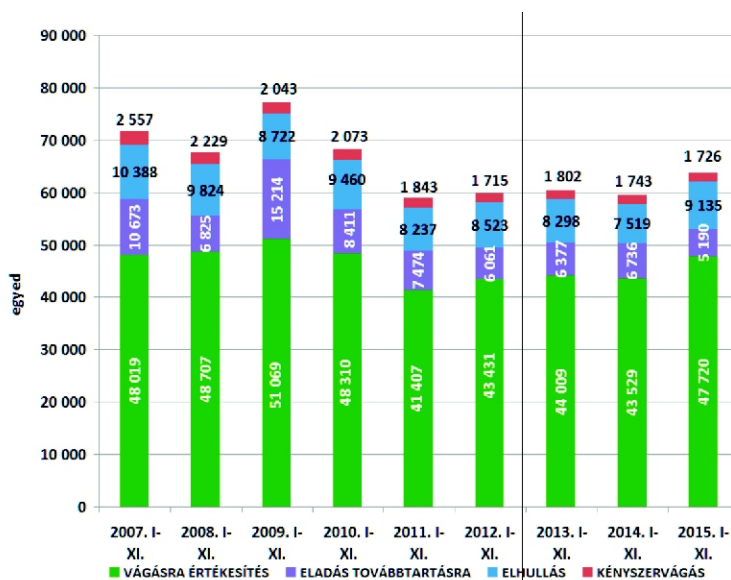
1. ábra: Az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetek száma, induló és záró tehénlétszáma (db, 2007-2015. I-XI. hó)

2. ábra: Az üszőbevétel és tehénkivonás alakulása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2015. I-XI. hó)

3. ábra: A tehénkivonás megoszlása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2015. I-XI. hó)

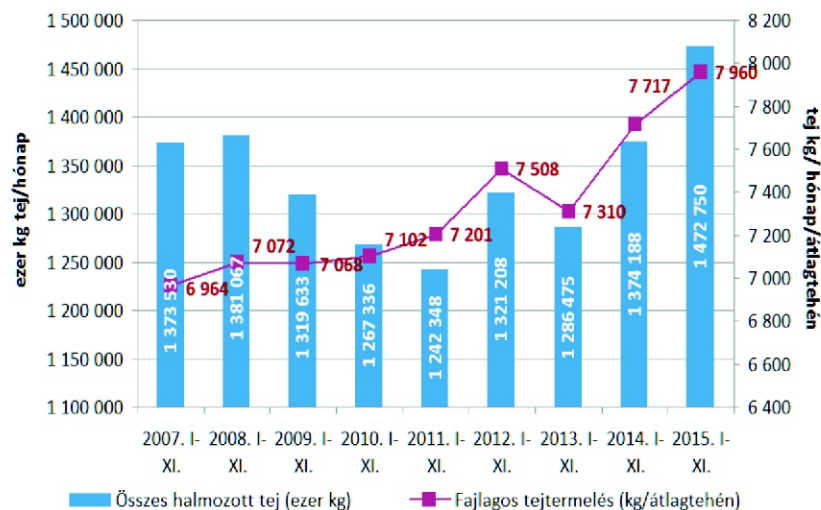

Az „A” típusú ellenőrzésben résztvevő tenyészetek száma 9-cel (+2,0%) 469-re nőtt az elmúlt év azonos időszakához képest. 2015. november végén a 2014. novemberihez képest 2.285-tel (+1,3%) több tehenet tartottak a termelésellenőrzött állományokban. 2015 októberéhez képest az „A” módszerrel ellenőrzött tehenészetek száma nem változott, míg az elmúlt 8 év alatt számuk 20,1%-kal (-118) kisebbedett. 2007 novemberére óta a záró tehénlétszám ennél kisebb mértékben, 11.053 egyeddel (-5,7%) csökkent, így a telepenkénti átlagos tehénlétszám 331-ről 391-re nőtt. A termelésellenőrzött tehénlétszámában május óta tartó csökkenés novemberben megállt (56-tal több tehenet tartottak, mint októberben).

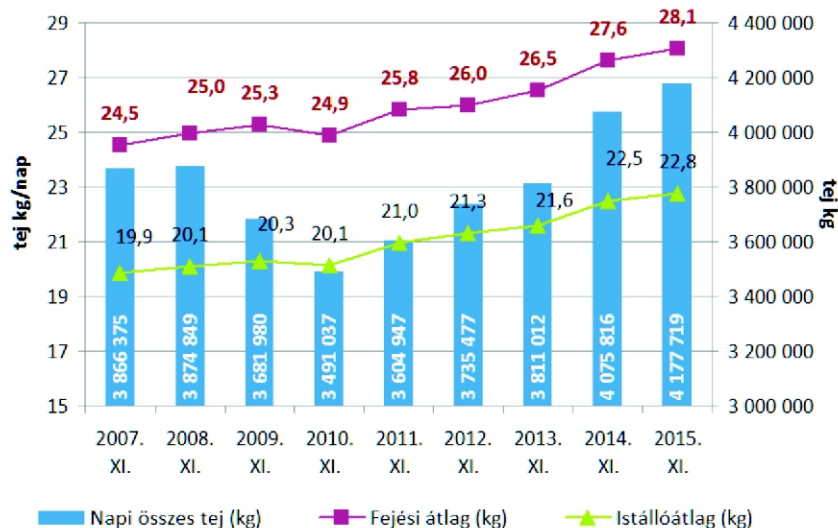
Az „A” típusú ellenőrzésben résztvevő tenyészetek januári 1-i induló tehénlétszáma 2014-ről 2015-re kismértékben (+5.845 tehen; +3,3%) nőtt, és 2015 első tizenegy hónapjában a tehenek száma enyhén tovább emelkedett (+882 egyed; +0,5%). Ennek elsődleges oka, hogy viszonylag sok üszőt állítottak be (+682 egyed, +1,1%) és az üszővásárlások száma is megegyezett 2015 első tizenegy hónapjában a tavalyi év hasonló időszakához képest: meghaladta a 3,5 ezret. Ugyanakkor a tehénkivonások száma jelentősen nőtt (+4.244 egyed, +7,1%), így összességben 2015 tizenegy hónapjában a termelésellenőrzött tehenállomány alig növekedett a tavalyi év hasonló időszakához képest, de novemberben már megállt a május óta tartó, év közbeni állomány-csökkenés.

2015 első tizenegy hónapjának tehénkivonási megoszlását megtekintve elmondható, hogy a vizsgált kilenc éves periódus teljes időtartama alatt éves szinten az állományból kivont tehenek döntő többségét (66,3-74,8%-át) vágásra értékesítették, a legmagasabb arányban 2015-ben! A selejtezett tehenek száma 2015 első tizenegy hónapjában 47.720 volt. Ezen felül a tehénkivonások 2,7%-áért a kényszerűvágás (1.726 egyed), 14,3%-áért (9.135 egyed) pedig az elhullás volt felelős, amelyek átlagos értéknek tekinthetők. Ugyanakkor a továbbtartásra értékesített állatok aránya a vizsgált periódusban a legkisebb (8,1%, 5.190 egyed), ami egyértelműen a tejpiaci válság hatása. A 2015. január 1-i induló tehénlétszámhoz viszonyítva 2015 novemberéig a tehenek 26,1%-át selejtezték, 0,9%-át kényszerűvágás, 5,0%-uk elhullott, 2,8%-át pedig továbbtartásra értékesítették, így összesen a tehenek 34,9%-át vonták ki a termelésből, ami összességben a korábbi évek átlagának felel meg.

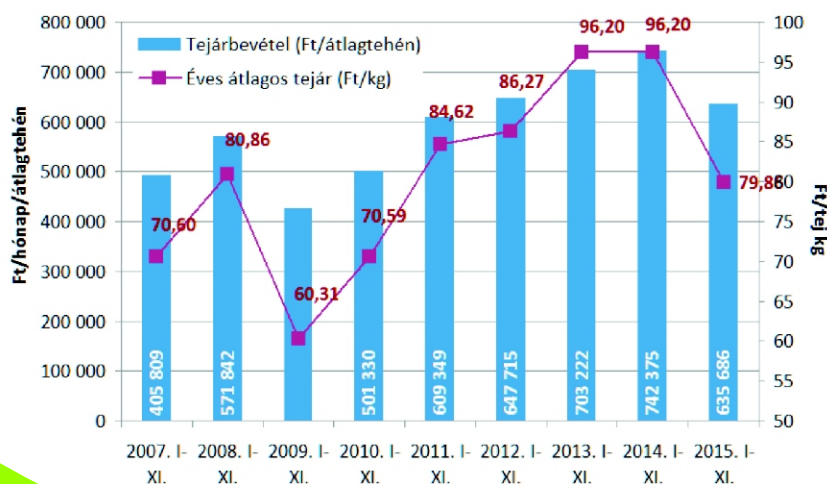
4. ábra: Összes halmozott és fajlagos tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2015. I-XI. hó)

5. ábra: Fejési és istállóátlag, valamint a napi összes tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2015. XI. hó)

6. ábra: Tejárbevétel és az éves átlagos tejár az „A” módszerrel

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tehének összes halmozott éves tejtermelése az elmúlt 2 év első tizenegy hónapjában jelentősen nőtt, aminek a tehenlétszám mérsékelt növekedése mellett az elsődleges oka a fajlagos tejtermelés 7.960 kg-ra történő növekedése. Az előző év novemberéhez képest a fajlagos tejtermelés +243 kg-mal (+3,1%), az összes halmozott tejtermelés pedig 98,6 ezer kg-mal (+7,2%) emelkedett, ami a vizsgált kilenc éves periódus messze legmagasabb tejtermelési szintjének felel meg.

A nagyobb összes halmozott tejtermelés természetesen megmutatkozik a magasabb napi összes tejben is. 2015 novemberében ez a mutató nagyobb volt az előző év hasonló időszakához képest (+101.903; +2,5%), és az elmúlt kilenc év legnagyobb november havi termelési szintjét jelentette. A novemberi tejtermelési adatokat vizsgálva elmondható, hogy 2007. óta 2015-ben volt mind a fejési átlag (28,1 kg), mind az istállóátlag (22,8 kg) a legnagyobb (3,56, ill. 2,89 kg-mal több (+14,5%, ill. +14,5%), mint 2007 novemberében, és 0,45, ill. 0,28 kg-mal több (+1,6%, ill. +1,2%), mint 2014 tizenegyedik havában). Ugyanakkor júniushoz képest a fejési és az istállóátlag is több mint 1 kg-mal csökkent.

A tehenenkénti tejárbevétel 2015 első tizenegy hónapjában 636 ezer Ft volt átlagosan, 14,4%-kal kevesebb 2014 hasonló periódusához képest, ami a fajlagos tejtermelés 3,1%-os növekedésének, valamint a termelői tejár nagyarányú, 17,0%-os csökkenésének eredménye. Az első tizenegy havi átlagos tejár 80 Ft/l alá esett, ami már jelentősen kevesebb 2011 hasonló időszakának átlagánál is. A hazai tejfelvásárlási árak csökkenése megállt, jelenleg 75-80 Ft/l-es árszinten belül mozog, ami a tavalyi év novemberéhez képest kb. 25%-os árcsökkenést jelent. A nyerstej kiviteli ára 85 Ft/l fölé nőtt, de ez egy év alatt még így is közel 20%-os árcsökkenésnek felel meg. A globális tejtermé piacon az árak nagyon picit elmozdultak felfelé, de a keresletet továbbra is meghaladja a kínálat, és csak 2016 közepére várható a piac egyensúlyba kerülése és a tejárak normalizálódása. Összességben 2007 és 2015 novembere között a tejár 13,1%-kal emelkedett, ami a fajlagos tejtermelés 14,3%-os növekedésével együtt összesen 29,3%-os tehenenkénti tejárbevétel-növekedést jelent a termelőknél.

Dr. Ózsvári László PhD, MBA
tanszékvezető egyetemi docens
SZIE ÁOTK, Állat-egészségügyi Igazgatástani
és Agrárgazdaságtani Tanszék